

Hoe houd ik me staande in een steeds complexer wordende wereld?

Wishful Singing brengt kunstwerk van Charlotte Salomon tot leven

Met ensemble But What About en bariton Florian Just

28/8/2025 | Zaterdag 27 september 2025 gaat tijdens Festival September Me de opera *Charlotte Salomon Leben? oder Theater?* van Wishful Singing, ensemble But What About en bariton Florian Just in première. Aansluitend volgt er een tournee door Nederland. In deze voorstelling wordt het indringende kunstwerk 'Leben? oder Theater?' van Charlotte Salomon (1917-1943) tot leven gebracht in een combinatie van schilderijprojecties, zang en spel. Nieuwe muziek van Steven Kamperman en libretto en regie van Annechien Koerselman vullen Charlottes eigen teksten en muziek- en spelaanwijzingen aan tot een meeslepende, tragikomische voorstelling. "Grote thema's als oorlog en klimaatcrisis leiden bij veel mensen tot gevoelens van machteloosheid", zegt Marjolein Stots van Wishful Singing. "Tegen die achtergrond is het verhaal van Charlotte Salomon krachtig en hoopgevend. Alles wat zij meemaakte, gebruikte ze als brandstof voor haar meesterwerk. Ze laat zien hoe creativiteit en zelfexpressie je kunnen helpen om weer grip op het leven te krijgen en hoe kunst zelfs in de donkerste tijden een houvast kan bieden. Met haar werk reikt ze ons tot op de dag van vandaag een antwoord aan op de vraag: hoe houd ik me staande in een steeds complexer wordende wereld?"

Wat is *Leben? oder Theater?* voor kunstwerk? Voor het antwoord gaan we terug in de tijd. Charlotte Salomon groeide op in een bourgeois Duits-Joods milieu in Berlijn. Als jong meisje leefde ze relatief onbezorgd tot de nationaalsocialistische machtsovername in 1933. Ondanks de dreiging en uitsluiting weet ze haar opleiding aan de kunstacademie bijna af te ronden. In januari 1939 ontvlucht Charlotte Berlijn en trekt in bij haar grootouders in Zuid-Frankrijk, die nazi-Duitsland al eerder zijn ontvlucht. In 1940 pleegt haar grootmoeder zelfmoord. Pas dan komt voor Charlotte een groot familiegeheim boven water: haar moeder is niet aan de griep gestorven, maar heeft een einde aan haar leven gemaakt. Er blijkt bovendien dat nog meer familieleden door zelfdoding zijn overleden. Wordt Charlotte de volgende? Ze houdt zich voor: Ik kan ofwel ook een eind aan mijn leven maken ofwel 'etwas ganz verrückt besonders', iets krankzinnigs bijzonder ondernemen. Ze trekt zich terug en begint in een ongekende creatieve explosie te schilderen. Charlotte Salomon maakt bijna 800 gouaches (waterverschilderingen), met daarop beelden, tekstlagen en aantekeningen over muziek die bij de schilderijen zou moeten klinken. Ze gebruikt alles wat ze in zich heeft: haar visuele en muzikale geheugen, haar inzicht in de persoonlijkheden van haar familieleden, haar gevoel voor humor en de inspiratie die ze put uit haar liefde voor haar mentor Alfred Wolfsohn, die in de voorstelling *Amadeus* Daberlohn heet. Gaandeweg herschept ze zo haar eigen leven.

Wandelen in de schilderijen

De zangeressen van Wishful Singing vertolken de rollen van Charlotte en haar grootmoeder, moeder, tante en stiefmoeder. Bariton Florian Just neemt de rol van Charlottes mentor voor zijn rekening. De musici van But What About staan voor grootvader (Vincent Martig - klarinet/zang), oorlog (Wilco Oomkes - accordeon) en vader (Benjamin de Boer - contrabas). Een selectie van 100 gouaches wordt levensgroot in videovorm gepresenteerd. "Wij wandelen in de schilderijen en daarmee ook in het leven van Charlotte", zegt Marjolein Stots. "Het publiek staat als het ware naast haar en voelt wat zij voelde, terwijl zij haar verhaal tot kunst maakte. Salomons gouaches zijn zo dynamisch, dat ze voor mij schreeuwen om een levende, multidimensionale uitvoering. Het is heel bijzonder om haar werk op deze manier tot leven te zien komen."

Bitterzoet

In de 'bitterzoete compositie', zoals componist Steven Kamperman zijn werk noemt, zitten tal van muzikale citaten verwerkt, door Charlotte aangedragen bij haar gouaches. Allerhande melodieën van onder meer Beethoven, Von Weber en Schubert passeren de revue waarbij uitgelaten, humoristische en aangrijpende passages elkaar afwisselen. Steven Kamperman: "Een speciale vermelding verdient het werk van Kurt Weill, wiens beeldende theaternuïze terugkerende passages geïnspireerd heeft."

Wereldwijde erkenning

In 1943 wordt Charlotte vermoord in Auschwitz, slechts 26 jaar oud. In 1947 wordt haar 'Gesamtkunstwerk' door haar ouders gevonden en gepubliceerd. *Leben? oder Theater?* wordt in kunsthistorische kringen beschouwd als een van de meest indrukwekkende autobiografische documenten van de twintigste eeuw. Tijdens het filmfestival van Venetië ging in 1980 een speelfilm van Frans Weisz over Charlotte Salomon in première. Judith Herzberg schreef het scenario. Kunsthistoricus Gary Swartz bracht in 1981 een boek uit over haar leven. In 1961 organiseerde het Stedelijk Museum in Amsterdam een tentoonstelling rondom het werk. Met een grote expositie in het Centre Pompidou in 1992 kreeg Charlotte Salomon internationaal erkenning als kunstenares. Frans Weisz voltooide in 2012 een nieuwe film, toegespitst op de geschiedenis van *Leben? oder Theater?* In 2014 verscheen de roman *Charlotte* van de Franse bestsellerauteur David Foenkinos. De gouaches worden al decennialang overal ter wereld tentoongesteld.

[Bekijk de trailer](#)

[Lees meer over Charlotte Salomon, het kunstwerk en de makers](#)

Charlotte Salomon - *Leben? oder Theater?* | Wishful Singing, Florian Just, ensemble But What About

Tekst en gouaches - Charlotte Salomon, libretto en regie - Annechien Koerselman, compositie - Steven Kamperman, vertaling - Judith Herzberg

SPEELLIJST

Do 18 sept 2025	Houten	Theater aan de Slinger
Za 27 sept 2025	Amersfoort	Flint, première tijdens festival September me
Ma 29 sept 2025	Amsterdam	De Kleine Komodie
Vr 3 okt 2025	Enschede	Wilminktheater
Zo 19 okt 2025	Laren	Singer Laren
Do 6 nov 2025	Leiden	Stadsgehoorzaal
Zo 19 apr 2026	Zutphen	Theater Hanzehof
Wo 22 apr 2026	Den Haag	Diligentia
Ma 4 mei 2026	Amsterdam	Muziekgebouw
Za 9 mei 2026	Groningen	Grand Theatre

Tickets & Info: www.wishfulsinging.nl/program/charlotte-salomon-leben-oder-theater

Noot voor de redactie: voor meer informatie kunt u contact opnemen met Johan Kloosterboer van De Nieuwsmakelaar. Telefoon 06-52 626 907, e-mail johan@nieuwsmaakelaar.nl.